

Vlaams
Parlement

vergadering **C69**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 6 januari 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over gedwongen kindhuwelijken in partnerland Mozambique – 562 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de stand van zaken van de Flanders Fields Verklaring – 563 (2014-2015)	8
VRAAG OM UITLEG van de heer Marc Hendrickx tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de brandveiligheid van beschermd onroerend erfgoed – 571 (2014-2015)	12
VRAAG OM UITLEG van de heer Karim Van Overmeire tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de Vlaamse betrokkenheid bij het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europa – 597 (2014-2015)	14
VRAAG OM UITLEG van de heer Wilfried Vandaele tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de toekomst van de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland – 605 (2014-2015)	21
VRAAG OM UITLEG van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het toenemende aantal Nederlandse studenten in Vlaamse scholen en de invloed hiervan op de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland – 606 (2014-2015)	26

VRAAG OM UITLEG van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over gedwongen kindhuwelijken in partnerland Mozambique – 562 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De beste wensen voor iedereen. Ik hoop dat we een vruchtbaar jaar tegemoet gaan.

De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken (CD&V): Mijn eerste vraag om uitleg gaat over gedwongen kindhuwelijken in ons partnerland Mozambique. Het aantal gedwongen kindhuwelijken gaat anno 2014 helaas nog steeds in stijgende lijn, ondanks de toenemende internationale aandacht. Dit blijkt uit een rapport van Plan België 'Gedwongen kindhuwelijken: een blinde vlek in de Belgische ontwikkelings-samenwerking.'

Volgens recente internationale cijfers zijn meer dan 60 miljoen vrouwen tussen 20 en 24 jaar voor hun 18 jaar getrouwd, vaak zelfs voor hun 15 jaar. Dat komt neer op 39.000 vrouwen per dag, of 27 meisjes per minuut. In 7 van de 18 Belgische partnerlanden voor ontwikkelingssamenwerking trouwden meer dan 30 procent van de vrouwen tussen 20 en 24 jaar toen ze nog geen 18 jaar waren. Deze vrouwen worden dagelijks geconfronteerd met geweld, al dan niet seksueel, en onderdrukking, en de kansen op onderwijs en verdere ontwikkeling worden hen ontnomen.

Kindhuwelijken hebben een enorme impact op het persoonlijke en maatschappelijke leven, maar desondanks bleef de sector van internationale samenwerking decennialang zwijgen over het probleem. Dankzij inspanningen van activisten, VN-organisaties en internationale ngo's krijgen gedwongen kindhuwelijken steeds meer aandacht. Het rapport van Plan België formuleert een aantal aanbevelingen om ook in de ontwikkelingssamenwerking van België en Vlaanderen meer aandacht te hebben voor gedwongen kindhuwelijken.

Vlaanderen heeft sinds 2002 een samenwerkingsovereenkomst met onder andere Mozambique, dat een van de zeven partnerlanden is met een hoog aantal gedwongen kindhuwelijken, namelijk 52 procent van de huidige vrouwelijke bevolking. Twee jaar geleden ben ik er zelf geweest. Op een lokale markt, weliswaar op honderd kilometer van de hoofdstad, zag ik kinderen rondlopen met andere kinderen aan hun hand of op hun arm. Toen ik vroeg of dat hun zusje of broertje was, kreeg ik als antwoord: "No no, es mi hijo." "Het is mijn kind" – en dan zijn ze 14 jaar. Het schrijnendste geval was zelfs iemand van 11 jaar. Het was een zeer harde confrontatie. Het heeft met veel zaken te maken, met onderwijs, educatie, geletterdheid, maar heel vaak ook met geweld, zo heb ik daar vernomen.

Net zoals in de andere partnerlanden is er in de ontwikkelingssamenwerking met Mozambique weinig tot geen aandacht voor gedwongen kindhuwelijken. Die samenwerking concentreert zich op de sector gezondheidszorg met prioriteit voor basisgezondheidszorg, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Ik verwijs daarvoor naar de beleidsnota van de minister.

Het rapport van Plan België geeft een aantal aanbevelingen om in de ontwikkelingssamenwerking met partnerlanden meer aandacht te hebben voor gedwongen kindhuwelijken, zoals de kennis over de problematiek van kindhuwelijken uitbreiden, kindhuwelijken opnemen in de bespreking op hoog niveau over de

Indicatieve Samenwerkingsprogramma's (ISP), kindhuwelijken tot een transversaal aandachtspunt maken in bepaalde partnerlanden van België.

Minister, aangezien we nauw samenwerken met dat land, weliswaar vanuit een kantoor in Pretoria, wil ik hierover enkele vragen stellen. Het thema van gedwongen kindhuwelijken is niet opgenomen in de Landenstrategie II voor Ontwikkelingssamenwerking tussen Mozambique en Vlaanderen voor de periode 2011-2015. Is daar een verklaring voor? In welke mate levert de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking een bijdrage in de strijd tegen gedwongen kindhuwelijken in Mozambique? Hebt u zicht op de situatie in andere partnerlanden, bijvoorbeeld Zuid-Afrika en Malawi? Beschikt u over cijfers hierover? In welke mate is er monitoring en evaluatie van het probleem van kindhuwelijken in Mozambique en Malawi en in welke mate kan de regering in functie daarvan maatregelen opleggen?

Het zijn druppels op een hete plaat, maar we moeten ergens beginnen. Zeker in een partnerland mogen we de vinger aan de pols houden.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Het is van belang dat de problematiek van kindhuwelijken op de agenda wordt gezet, zeker als het zo frequent voorkomt in een partnerland van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. De opstart van de post-2015-agenda biedt een goede kans om de problematiek op het internationale forum op de agenda te zetten.

Plan België formuleert in het zeer interessante rapport een aantal aanbevelingen voor zowel de Belgische als de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, onder meer in verband met het uitbreiden van de kennis over de problematiek van de kindhuwelijken. Blijkbaar weet de overgrote meerderheid van de actoren nog te weinig over dit probleem, zeker als het gaat over domeinen die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met kindhuwelijken zoals gezondheid, landbouw en onderwijs. Vlaanderen kan daar toch een belangrijke rol spelen, niet alleen in een rechtstreekse aanpak, maar ook in een indirecte benadering via het onderwijs, de gezondheidszorg en de ondersteuning van economische activiteiten.

Minister-president, Vlaanderen is een belangrijke donor van UNICEF in Zuidelijk Afrika. Bent u ook bereid om via die weg aandacht te vragen voor de problematiek van de kindhuwelijken?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voor ik antwoord, wil ik u allemaal mijn beste wensen overbrengen voor het volgende jaar. Succes aan allemaal, maar voor de oppositie niet te veel. *(Gelach)*

Collega's, het betreft hier inderdaad een belangrijke problematiek, die gelukkig kan rekenen op steeds meer internationale aandacht. Ik verwijs naar de recente VN-resolutie 'Child, early and forced marriage' van 21 november, waarin de VN alle landen ter wereld oproept om werk te maken van een wetgevend kader ter bestrijding van kindhuwelijken. Er is ook al aandacht aan besteed binnen het voorbereidende werk met betrekking tot de post-2015-doelstellingen. En ook de Afrikaanse landen zijn zich meer en meer bewust van het probleem. Dit jaar nog heeft de Afrikaanse Unie een grootschalige campagne opgezet tegen kindhuwelijken. Ik heb hier een persbericht bij van de first lady van Mozambique, 'First Lady Warns Against Premature Marriages'. Je ziet dat in de publieke opinie, op beleidsniveau, maar ook bij gezaghebbende figuren steeds meer aandacht gaat naar dit probleem.

Het probleem heeft een enorme omvang. Elk jaar treden ongeveer 15 miljoen minderjarigen in het huwelijk. Op dit moment zijn er ongeveer 720 miljoen

vrouwen die voor hun 18e getrouwd zijn, dat is ongeveer een tiende van de wereldbevolking. Als er niets verandert, zou dat betekenen dat je in 2050 ongeveer 1,2 miljard getrouwde meisjes zou hebben, jonger dan 18 jaar. Dat komt overeen met de totale bevolking van India op dit ogenblik.

Kindhuwelijken zijn een zeer complex gegeven. Ik zal u straks wat cijfers geven, collega's, over het verschil tussen onze partnerlanden. Er zijn veel factoren die een rol spelen: de welvaart, het onderwijsniveau, culturele factoren, gebrek aan toegang tot anticonceptie, omvattende seksuele en relationele vorming voor jongeren. Daarnaast speelt natuurlijk ook goed bestuur een belangrijke rol. Op dit moment staat de wetgeving in maar liefst 146 landen toe dat meisjes, soms mits toestemming van de ouders, onder de 18 trouwen. Dat is zeer veel, collega's, maar ik wijs er u wel op dat in ons land pas in 1990 de wettelijke leeftijd voor vrouwen van 15 naar 18 jaar is gebracht. Niet dat het toen nog een veel voorkomend gegeven was, maar ook onze wetgeving is dus pas in 1990 aangepast op dat vlak.

We zien een zeer duidelijke sociaal-economische lijn doorheen de cijfers. De ontwikkelingsgraad is omgekeerd evenredig met het aantal kindhuwelijken. In ontwikkelingslanden trouwt maar één meisje op drie voor de leeftijd van 18 jaar.

Het klopt dat de problematiek niet letterlijk is opgenomen in de landenstrategie tussen Vlaanderen en Mozambique. De sectorale focus op seksuele en reproductieve gezondheid is daar echter een centrale kapstok voor kindhuwelijken en heel wat andere thema's. Gender is een transversaal thema doorheen de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking.

Het is niet omdat het probleem van kindhuwelijken niet letterlijk in de strategie-nota staat, dat we daar in onze samenwerking niet op inspelen. We doen dat op mondiaal vlak, op regionaal en op nationaal niveau. Mondiaal helpen wij de Wereldgezondheidsorganisatie en UNAIDS om op mondiaal niveau op te komen voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Beide organisaties hebben er belang bij en werken eraan om het aantal kindhuwelijken terug te dringen.

Vorig jaar heeft UNAIDS expliciet een strategie voorgelegd voor de bestrijding van hiv/aids onder jongeren van 15 tot 24 jaar. Uitsluiting van die groep leidt tot een steeds hogere prevalentie van de ziekte en hogere aidsgerelateerde mortaliteit in deze groep. Zowel getrouwde als ongetrouwde meisjes dienen toegang te hebben tot anticonceptiemiddelen. Het departement verantwoordelijk voor onderzoek naar reproductieve gezondheid en rechten van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO RHR) onderzoekt, becijfert en problematiseert kindhuwelijken en vertaalt zijn bevindingen in concrete beleidsaanbevelingen op mondiaal niveau. Zo begeleidde het departement inhoudelijk de VN-resolutie aangaande dat thema. Het departement helpt ontwikkelingslanden om de WHO beleidsaanbevelingen over kindhuwelijken en de effecten op de gezondheid te implementeren. Concreet kan het gaan om ondersteuning bij de planning, implementatie en monitoring van beleid en programma's aangaande kindhuwelijken.

Wij steunen ook UNICEF, met 250.000 euro 'core support' per jaar, dat een van de belangrijkste voorvechters is van maatregelen tegen kindhuwelijken.

Naast het mondiale is er ook het regionale. Zowel de Wereldgezondheidsorganisatie als UNAIDS ontvangt ook middelen om in de landen van Zuidelijk Afrika zijn kerntaken uit te voeren. Het gaat om respectievelijk 750.000 en 500.000 euro per jaar. Vlaanderen steunt UNICEF met zijn thematische prioriteit 1, 'overleving en ontwikkeling van kinderen', en zijn thematische prioriteit 3, 'hiv/aids en kinderen', elk voor 250.000 euro per jaar. Zowel de bestrijding van kindersterfte als de strijd tegen hiv/aids bij jongeren is sterk verweven met de

problematiek van kindhuwelijken. In december 2014 is er nog een bijdrage geleverd van 150.000 euro aan een project dat vaginale ringen ontwikkelt voor vrouwen. Daardoor kunnen vrouwen zichzelf beter beschermen.

Op nationaal niveau is onze bijdrage in Mozambique geconcentreerd op gezondheid, specifiek op de subsector seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Ik ben me ervan bewust dat kindhuwelijken veel verschillende oorzaken hebben en met heel veel problemen gerelateerd zijn, en dus ook moeten worden aangepakt vanuit diverse hoeken, maar door onze focus pakken wij dit aan vanuit de invalshoek gezondheidszorg.

Positief is dat in december 2003 een nieuwe familiewet is goedgekeurd, die de huwbare leeftijd van meisjes verhoogt van 14 jaar naar 18 jaar. Heel wat genderhervormingen kunnen voortbouwen op die wet. De wet op zich is noodzakelijk, maar niet voldoende, omdat ze nog onvoldoende uitgevoerd wordt. Het is ook aan de Mozambikaanse civiele samenleving om toe te kijken op de naleving van die wet door de overheid. Civiele organisaties kunnen ook het maatschappelijke draagvlak tegen kindhuwelijken versterken.

Daarom steunen we een lokale ngo, Fórum Mulher (340.000 euro), die als 'waakhond' fungeert op het vlak van vrouwenrechten in Mozambique. In maatschappelijke debatten over abortus en seksuele rechten brengt Fórum Mulher de kwestie van kindhuwelijken nadrukkelijk op de voorgrond.

We werken ook samen met Pathfinder International (974.604 euro) in een project dat vijf lokale jongerenorganisaties versterkt op inhoudelijk en organisatorisch vlak. De jongerenorganisaties peilen naar de noden op het vlak van reproductieve gezondheid en rechten binnen de gemeenschappen in Maputu, Gaza en Tete. Vervolgens staan ze in voor activiteiten gericht op beleidsbeïnvloeding. Een van de betrokken organisaties, Nova Vida, heeft specifieke activiteiten ontwikkeld tegen kind- en gedwongen huwelijken.

Het versterken van participatie van de civiele samenleving aan het beleid is een van de sleutels om Mozambique zelf in de stuurkamer te houden van veranderingen. Ook vanuit de Mozambikaanse overheid zijn er positieve signalen. Zo heeft de overheid zich in april dit jaar expliciet verbonden om het aandeel kindhuwelijken te doen afnemen. Het land werkt aan een multisectorale strategie voor preventie en bestrijding van kindhuwelijken, waarbij sterk wordt ingezet op de betrokkenheid van de samenleving, religieuze groeperingen, media, leerkrachten en internationale partners. Een eerste nationale bewustmakingscampagne is gestart op 28 juli. Onder meer via radioprogramma's voor en door jongeren wordt de stem van jongeren in de gemeenschap versterkt.

Ten slotte geef ik nog mee dat we heel wat initiatieven in de sector van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten ondersteunen in Mozambique. De strijd tegen kindhuwelijken is erg relevant voor elke organisatie die vooruitgang wil boeken op dat vlak. Bijvoorbeeld International Centre for Reproductive Health (ICRH) Mozambique zal alle barrières tot het gebruik van gezinsplanningsmethodes in kaart brengen en een strategie ontwikkelen om een betere omgeving te creëren voor gezinsplanning.

Begin dit jaar heeft Women and Law Southern Africa een workshop over genderrechten georganiseerd gericht aan zeven betrokken uitvoerders van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking in Mozambique. Hierin kwamen ook onderwerpen als fistula, ongewenste zwangerschappen, gedwongen huwelijken, kindhuwelijken enzovoort aan bod. U vindt een exhaustief overzicht van alle Vlaamse inspanningen in de sector 'Bevolking en reproductieve gezondheid' via de databank op de website van het Departement internationaal Vlaanderen (DiV).

Vooraf in onze twee minst ontwikkelde partnerlanden, Mozambique en Malawi, tekenen we hoge cijfers op inzake kindhuwelijken. In Mozambique is 51,8 procent van de vrouwen van 20 tot 24 jaar minderjarig getrouwd. In Malawi gaat het om 49,6 procent. In Zuid-Afrika liggen de cijfers veel lager. Hier gaat het over 5,6 procent van de vrouwen van 20 tot 24 jaar. Dit toont aan dat het te maken heeft met de ontwikkeling van een land, studeren van jonge meisjes, betere gezondheid, betere materiële omstandigheden enzovoort.

Goede data zijn belangrijk voor de opvolging van het beleid. De gegevens over kindhuwelijken komen voornamelijk van Plan International, UNFPA en UNICEF. Onder impuls van de Millennium Ontwikkelingsdoelen is steeds meer geïnvesteerd in goede dataverzameling. Vooraf ontwikkelingslanden maakten een datarevolutie door in de afgelopen vijftien jaar. Ook de opvolger van de Millennium Ontwikkelingsdoelen zal steunen op opvolging en monitoring via degelijke dataverzameling.

Wat betreft reproductieve rechten en gezondheid, wat nauw samenhangt met dit probleem, gebeurt er al monitoring van de ICPD-agenda. Er zijn diverse manieren waarmee we mondiaal, regionaal of bilateraal meewerken aan het bestrijden van dit fenomeen.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken (CD&V): Minister-president, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Het is duidelijk dat dit wordt opgevolgd. Het is belangrijk dat het onderwerp van de kindhuwelijken ook in de toekomstige strategienota's aan bod komt. Ik heb daar enkele kinderhospitalen kunnen bezoeken. Het merendeel van de kinderen, soms tot 80 procent, heeft hiv of aids en is ten dode opgeschreven. Minderjarige meisjes plegen soms een illegale abortus in minder hygiënische omstandigheden en bloeden dan dood. Het is een van de belangrijkste doodsoorzaken. Seksuele gezondheidszorg is eveneens belangrijk. Je betaalt er 3 dollar voor seks met condoom en 10 dollar voor seks zonder condoom. We weten dat het merendeel van de bevolking lijdt aan hiv en aids. Ander voorbeeld: mannenseks in gevangenissen komt vaak voor, maar op het bezit van een condoom in de gevangenis staan zware veroordelingen. Er is nog heel veel werk aan de winkel in onze partnerlanden.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Het komt indirect maar soms ook vrij direct aan bod. We moeten er ook voor opletten dat we niet te betuttelend zijn. Mozambique heeft zijn wetgeving al aangepast. De beleidsmakers zijn ermee bezig. Dit moet gebeuren in partnerschap zonder het vingertje omhoog te steken. Het is een lange evolutie. Ik ben het met u eens dat er enorm veel moet gebeuren, en we zullen kijken in welke mate dat we dat kunnen doen. Mijn ervaring leert dat er met de partnerlanden moet worden omgegaan op voet van gelijkheid. We doen dat ook. We moeten niet altijd zeggen dat wij het beter weten. Ze hebben de wet aangepast, ze voeren acties bij jongeren, via de radio, met hulp van de first lady enzovoort. Dit is een goede stap vooruit, maar het heeft onvermijdelijk te maken hebben met de materiële omstandigheden, levensomstandigheden, onderwijs tot 18 jaar enzovoort. Onderwijs voor meisjes wereldwijd is een van de grote hefboomen in de strijd tegen de multiplicatie van de wereldbevolking. We hebben er aandacht voor, maar we moeten ervoor oppassen om het al te expliciet te doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de stand van zaken van de Flanders Fields Verklaring – 563 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken (CD&V): Op 11 november 2008, bij de negentigste herdenking van de Wapenstilstand, kondigde de toenmalige minister-president Kris Peeters tijdens een toespraak de opmaak van een 'Verklaring van de Menenpoort' aan.

Deze verklaring, die later de werktitel 'Flanders Fields Declaration' kreeg, moest de herdenking van de 'Groote Oorlog' structureel verankeren, met aandacht voor duurzame herinnering, sensibilisering, herinneringseducatie en wetenschappelijk onderzoek. Het concept en de inhoud van de tekst werden in november 2011 afgetoetst bij een aantal ambassades van landen die in Vlaanderen betrokken waren bij de Eerste Wereldoorlog. In totaal heeft men vijftig landen en naties op het oog die meegestreden hebben tijdens de Eerste Wereldoorlog. Op 6 november 2012 werd de tekst van de ontwerpverklaring in Groot-Bijgaarden officieel voorgesteld aan de diplomatieke vertegenwoordigers van 22 landen. De groep van 50 landen werd na deze voorstelling schriftelijk uitgenodigd om te reageren. Hongarije heeft dat kort daarna gedaan.

De minister-president antwoordde mij in de commissievergadering van 21 mei 2013 dat het Departement internationaal Vlaanderen (DiV) in samenwerking met de federale overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken het overleg in 2013 zou voortzetten, met het oog op het vinden van een mogelijke consensus over de definitieve tekst in de eerste helft van 2014.

Minister-president, wat is de stand van zaken van de 'Flanders Fields Declaration'? In welke mate ligt de tekst al dan niet vast? Wordt dit voortgezet, zoals voorzien? Hebben al meerdere landen de tekst ondertekend of hebben zij toegezegd dit te zullen doen? Zijn er al dan niet gevoeligheden? Klopt het dat de onderhandelingen over de tekst en de ondertekening moeizaam verlopen? Is er een nieuwe datum vooropgesteld voor de ondertekening? Indien niet, waarom niet?

Ik hoop dat we geen kleine diplomatieke oorlog moeten voeren in het kader van de 'Groote Oorlog'.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

De heer Karim Van Overmeire (N-VA): Voorzitter, dit onderwerp is hier al ettelijke keren aan bod gekomen. Wij willen natuurlijk graag weten wat de stand van zaken is omdat wij het initiatief zeer genegen zijn.

Maar het ziet er inderdaad naar uit dat het iets langer duurt dan oorspronkelijk vooropgesteld. Ik verwijs hier naar het antwoord van toenmalig minister-president Kris Peeters op mijn schriftelijke vraag van 13 februari 2013. Daarin staat dat het vervolgtraject inhoudt dat er internationaal overleg zou worden gepleegd door zijn diensten, in samenwerking met de FOD Buitenlandse Zaken. En verder: "Het is de bedoeling om in het voorjaar van 2014 tot een consensus te komen." We zijn ondertussen bijna voorjaar 2015. We zitten dus al een jaar achter. De minister-president zegt nog dat het proces lopende is: "Een aantal ambassades, zoals de Duitse en de Nieuw-Zeelandse, hebben wel al principieel

positief gereageerd op de tekst van de verklaring.” Daarmee moeten we het op dit moment doen: een positieve reactie vanuit Hongarije en dan nog principieel positieve reacties vanuit Duitsland en Nieuw-Zeeland. De timing zit al een jaar achter de deadline.

Ik sluit mij dus graag bij de vraagsteller. Ik wil ook de stand van zaken kennen. Ik wil ook weten wat de problemen, obstakels of pijnpunten zijn omdat wij moeten weten welke stappen daar nog moeten worden genomen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, u weet dat de verklaring een zeer mooie en idealistische gedachte is. U weet ook dat Elsschot dichtte: "Maar doodslaan deed hij niet, want tussen droom en daad / staan wetten in de weg en praktische bezwaren, / en ook weemoedigheid". Hier staan geen wetten of weemoedigheid in de weg, maar wel praktische bezwaren.

Ondanks heel veel inspanningen van mijn voorganger, minister-president Kris Peeters, kwam het niet tot een internationaal gedragen tekst. De reacties waren beperkt. Verdere onderhandelingen zijn in een impasse beland, ook al hebben de secretaris-generaal van het Departement internationaal Vlaanderen en de federale adjunct-commissaris-generaal daarvoor geijverd en per brief en mondeling ongeveer vijftig landen aangesproken.

Er waren een aantal praktische bezwaren die de onderhandelingen in die impasse hebben doen belanden.

De vredesboodschap 'Nooit meer oorlog' gaat te ver voor een aantal landen, die benadrukken dat in sommige gevallen militair geweld noodzakelijk is om de vrede af te dwingen.

Een poging van andere landen op dat vlak is ook niet gelukt. Een poging van de Franse regering om in oktober 2013 te komen tot een soort van ministeriële verklaring over de herdenking is gestrand op de complexe Franse aanpak om beide wereldoorlogen te combineren en op de eerder omschreven gevoeligheden met betrekking tot de vredesboodschap.

In april 2014 is een poging van het Oostenrijks voorzitterschap van de Raad van Europa om een gemeenschappelijke verklaring aan te nemen tijdens de ministeriële vergadering van de Raad op 5 en 6 mei 2014 eveneens mislukt wegens fundamentele uiteenlopende visies over de herdenking en wegens een totaal gebrek aan Europees perspectief.

Voormalig Europees president Herman Van Rompuy gaf op 6 mei 2014 aan dat hij een door alle staats- en regeringsleiders te onderschrijven verklaring moeilijk realiseerbaar achtte wegens de zeer uiteenlopende interpretaties over wat honderd jaar geleden is gebeurd, en vooral door de wijze waarop de gebeurtenissen worden gebruikt voor een actuele politieke agenda. Als voorbeeld werd hierbij gedacht aan Servië.

Gezien het zeer beperkt aantal overigens voorwaardelijke reacties en gezien de bezwaren die langs diverse kanten zijn geuit, lijkt het me niet meer realistisch voor internationale validering van de Flanders Fields Verklaring te blijven ijveren.

Wat ik een belangrijk positief effect vind, is dat dit jaar 750.000 mensen enkel al de Westhoek zullen bezoeken om de oorlog te herdenken en om deel te nemen aan al die herdenkingen met als centraal thema 'Nooit meer oorlog'. Bovendien slagen we er op geregelde tijdstippen in onder de Menenpoort en op onze begraafplaatsen in Mesen en elders regeringsleiders bij elkaar te brengen.

Gezamenlijk belichamen zij de verzoenings- en herdenkingsgedachte. Door hun aanwezigheid geven ze die verklaring impliciet vorm.

Deze gedachte laat me toe te stellen dat het initiatief geen goed einde zal kennen, maar dat we op het terrein met de herdenkingen een aantal realisaties met een grote symbolische en actuele waarde teweegbrengen.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Het Vlaams Parlement heeft dit aan de hand van een resolutie twee legislaturen geleden gestart. Dit is niet enkel partijgrensoverschrijdend, maar ook bevoegdheidsoverschrijdend gebeurd. Verschillende ministers hebben initiatieven genomen. U hebt dit, destijds als minister van Toerisme en nu als minister-president, gecoördineerd en u blijft dit verder opvolgen.

In het Vlaams regeerakkoord staat dat we '100 jaar Groote Oorlog' tot in 2018 blijven herdenken. Er zijn al mooie zaken tot stand gekomen waarover internationaal wordt gesproken. Het blijft me echter verbazen dat we er niet in slagen Westerse regeringen een heel eenvoudige verklaring over 'Nooit meer oorlog' te laten ondertekenen. We weten dat er allerlei broeihaarden van oorlog in de wereld zijn. Het is jammer dat we hier niet in slagen.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

De heer Karim Van Overmeire (N-VA): Ik sluit me hier graag bij aan. Dit geeft natuurlijk te denken. De gebeurtenissen in de Westhoek, maar ook elders, zoals aan de Somme of in Verdun, zijn voor al die Europese landen een bijzonder traumatiserende ervaring geweest. Die landen zijn destijds elk met een eigen verhaal naar het front getrokken. Ze zijn echter ook met een ander verhaal van dat front teruggekomen. De gebeurtenissen worden gedeeltelijk anders geïnterpreteerd.

Ik wil even een voorbeeld vermelden dat ik hier al eerder heb aangehaald. Voor ons zijn de 'poppies' haast een vredessymbool, maar in Groot-Brittannië is dat niet het geval. Het is een herdenking van de slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog, maar toen het gedicht werd geschreven, was het zelfs antipacifistisch bedoeld. Dit geldt ook op andere terreinen. We moeten er steeds op letten dat symbolen door verschillende mensen verschillend worden geïnterpreteerd.

Minister, het is op zich natuurlijk een leerzame ervaring. Indien u echter, misschien met een andere formule, nog de kans zou zien een aantal landen op een of andere manier rond de tafel te krijgen, zou dit toch een goede zaak zijn. We hebben, bij wijze van spreken, nog tot 11 november 2018 tijd om een initiatief tot stand te brengen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron (Groen): Voorzitter, eerlijk gezegd, heb ik hier een dubbel gevoel bij. Ik sluit me aan bij de vorige sprekers. Ik vind het echter niet enkel jammer, maar ook bedroevend dat Vlaanderen er niet in slaagt deze in 2008 met de nodige bombarie aangekondigde tekst tot een goed einde te brengen.

Minister, ik wil voorzichtig zijn. Ligt het aan de tekst, aan de lezing van de tekst of aan een interpretatie? Ik ben overigens een zeer interessant boek aan het lezen. In 'Post voor mevrouw Bromley' neemt auteur Stefan Brijs het perspectief van het modale Britse gezin als uitgangspunt. Hij beschrijft op een fantastische wijze hoe de Londenaren naar de oorlog kijken en hoe zij en de Londense media met het patriottisme omgaan. De bevolking wordt opgehitst om als vrijwilliger in

het Brits leger dienst te nemen en met veel passie het Kanaal over te steken om de Duitsers de les te lezen. Zijn beschrijving is mooi en typerend, maar verschilt van onze lezing.

Ik vind het jammer dat de verklaring er niet komt. Ik vraag me af of het aan de intentie, aan de tekst of aan het principe ligt. Wat is naar uw aanvoelen de grootste hinderpaal? Uiteindelijk zou iedereen, zoals de heer Verstreken al heeft gesteld, een basisboodschap als 'Nooit meer oorlog' moeten kunnen accepteren.

Tijdens de voorbije periode zijn de voetbalwedstrijden tijdens de kerstperiode van 1914 herdacht. Dit is in het nieuws geweest. Er zijn interviews afgenomen en gesprekken gevoerd. Het vredesgebaar dat legers toen, vijf maanden na de start van de oorlog, konden maken, kunnen regeringen nu niet maken. Ik vind dat heel droevig.

Minister, ik wil geen stenen in uw richting werpen of oorlogsgebaren stellen. Dat zou niet passend zijn. Ik vraag u enkel of u dit wat meer kunt duiden. Ik vind het in elk geval zeer jammer.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik heb gezegd – misschien iets te snel – wat er allemaal gebeurd is. Voormalig minister-president Peeters heeft in november 2012 voor het eerst de declaratie voorgesteld in het Kasteel van Groot-Bijgaarden. Toen waren er diplomatieke vertegenwoordigers van 22 landen aanwezig. Op het eerste gezicht werd de declaratie goed onthaald. In de feiten is gebleken, ondanks de sterke inspanningen van mezelf, van onze administratie en van onze coördinator voor de Eerste Wereldoorlog, dat slechts enkele landen bereid waren om erin mee te gaan, onder de voorwaarde, maar die werd nooit geëxpliciteerd, dat er aanpassingen aan de tekst zouden gebeuren. De grondreden is inderdaad dat de herdenking, de commemoratie, in al die landen op een andere manier wordt beleefd.

Mijnheer Caron, u zegt dat u het mij niet kwalijk neemt, maar ik erfde het dossier. Ik steek geen paraplu op. Heel Vlaanderen heeft alle mogelijke inspanningen geleverd. We moeten natuurlijk partners vinden die het ook willen doen.

Mijnheer Caron, mijnheer Van Overmeire, u wijst er terecht op dat de invalshoeken nog steeds verschillend zijn. Op een herdenking waaraan de Britten deelnemen, worden tegelijk ook de gevallen in Afghanistan en zo meer herdacht. Zo'n herdenking zit helemaal in een patriottische en militaristische sfeer. Het is een andere invalshoek. In dat opzicht is het indicatief dat het eerste land dat zich bereid verklaarde om te tekenen, op voorwaarde dat er een aantal aanpassingen kwamen, Duitsland was. En het is bij enkele landen gebleven.

We moeten realistisch zijn. Als we zien welke inspanningen al allemaal werden geleverd door mijn voorganger en door de administratie, als we zien dat in het begin toch 22 landen interesse hebben getoond op die bijeenkomst en we na al die tijd slechts tot dit resultaat komen, dan moeten we besluiten dat het niet zal lukken. Het is niet Vlaanderen dat daarin mislukt is, het is een vaststelling dat de benadering anders is. Ik heb Herman Van Rompuy geciteerd. Ook hij verwijst naar de onmogelijkheid om ertoe te komen dat de staats- en regeringsleiders één gezamenlijk initiatief nemen. Als de voorzitter van de Europese Raad zegt dat het niet lukt, dat het niet kan anno 2014, dan zou het bijna een wonder zijn indien wij er wel in slagen. Het was natuurlijk mooi geweest, maar dit is de enige realistische conclusie.

Mocht natuurlijk in de loop van de jaren blijken dat er nieuwe opportuniteiten zijn, dat er een andere situatie ontstaat, dan kunnen we die natuurlijk

aangrijpen. We moeten realistisch zijn, het lijkt me niet zinvol om er nu energie in te blijven steken. Het was een mooie poging. Ik heb Elsschot daarnet geciteerd, weemoedigheid past bij het feit dat het niet gelukt is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Marc Hendrickx tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de brandveiligheid van beschermd onroerend erfgoed – 571 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx (N-VA): Voorzitter, minister-president, collega's, ik trap natuurlijk een open deur in als ik stel dat kerken een groot deel van ons erfgoedpatrimonium vormen en dat ze vaak echte schatten herbergen. We hebben weet van een aantal brandrampen in kerken. Onlangs was er de ramp in Anzegem. In Herzele werd op het nippertje een brand vermeden. In het verleden waren er ook de branden in de kerken van Waarschoot en Galmaarden.

In Anzegem ontstond het vuur door een defect aan een verwarmingsinstallatie. De kerk had geen brandalarm of rookdetectors. Nu blijkt dat slechts driehonderd van de duizend beschermde kerken in Vlaanderen een rookdetectiesysteem hebben om brand te detecteren. We weten dat die systemen nogal duur zijn, ze kosten al snel enkele duizenden euro's, maar het belang ervan mag uiteraard niet worden onderschat.

De huidige regelgeving verplicht niet dat beschermde gebouwen worden uitgerust met bijvoorbeeld een branddetectiesysteem. Het uitvoeringsbesluit voor het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet dat enkele dagen geleden in werking trad, bevat wel een bepaling die de eigenaar en gebruiker van een beschermd gebouw verplicht om als goede huisvader de nodige maatregelen te nemen om schade als gevolg van onder meer brand te voorkomen.

Die bepaling is al opgenomen in de huidige regelgeving. De eigenaar of vruchtgebruiker van een beschermd monument is verplicht om zorg te dragen voor de instandhouding, onder meer door het treffen van de nodige veiligheidsmaatregelen, inzonderheid tegen brand, blikseminslag, waterschade, diefstal enzovoort. Hij is tevens verplicht alle voorzieningen zoals de elektrische installatie, verwarming en klimaatregeling op een goede manier te onderhouden om het disfunctioneren ervan te vermijden.

Minister-president, we investeren in Vlaanderen miljoenen in het onroerend erfgoed. Als Mechelaar kan ik dat weten, wij investeren veel in de reservatie van het kerkelijk patrimonium in onze binnenstad. Dat gebeurt met een heel ruime steun vanuit Vlaanderen, waarvoor onze dank.

Ik meen dat we daarom toch de volgende vragen kunnen stellen. Voorziet u in specifieke acties om gemeenten en kerkfabrieken te stimuleren om ervoor te zorgen dat onroerend erfgoed beter beschermd is tegen brand, maar ook tegen andere calamiteiten? Zo ja, welke acties stelt u voorop?

Overweegt u de opmaak van een uitvoeringsbesluit dienaangaande om op die manier te verplichten dat de eigenaar van een beschermd gebouw voldoende maatregelen neemt om de instandhouding te verzekeren? Zo ja, welke timing stelt u daarbij voorop?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron (Groen): Voorzitter, ik wil toch minstens een politieke reactie geven. Ik ben uit de streek van de afgebrande Sint-Martinuskerk. Die kerk was trouwens pas gerestaureerd, het is een heel droevig verhaal.

Laten we echter eerlijk zijn. We kunnen onmogelijk alle kerken zo beschermen via een verplichting. Ik vind het een beetje bizar, mijnheer Hendrickx. Ik begrijp uw bekommernis voor het erfgoed. Die vecht ongetwijfeld met uw even grote bekommernis voor de autonomie van lokale besturen om ze geen verplichtingen op te leggen. Hier pleit u wel voor een uitvoeringsbesluit of een ander besluit om de gemeenten, als eigenaars, te verplichten. Het gaat immers vooral over openbare gebouwen die beschermd zijn. Het zijn er heel veel, dat weet u. Het zou een heel grote kost betekenen voor de lokale besturen indien zoiets wordt verplicht.

Ik ga ervan uit dat lokale besturen de wijsheid, het verstand en de kwaliteiten hebben om voor het erfgoed ook de gepaste preventieve maatregelen tegen brand te nemen. Ik kan me niet inbeelden dat in Mechelen het brandweerkorps niet regelmatig de openbare gebouwen controleert op brandveiligheid en aan het college van burgemeester en schepenen maatregelen voorstelt.

Ik denk dat het veeleer over sensibilisering moet gaan en niet over verplichting. Het is heel jammer dat het gebeurd is, maar ik pleit niet voor een verplichting omdat we anders de lokale besturen weer eens op kosten jagen. Minister-president, ik dacht dat u er geen voorstander van was om lokale besturen allerlei verplichtingen op te leggen.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken (CD&V): Het is goed dat naar aanleiding van een restauratiedossier ook de brandveiligheid onder de loep wordt genomen. Maar laat ons niet vergeten dat die investeringen vaak ook heel prijzig zijn. Zoals de heer Caron zegt, is dit heel moeilijk voor veel steden en gemeenten en zelfs voor privé-investeerders.

Minister-president, wordt er verder ingezet op brandbeveiliging op maat of wenst u ook generieke inspanningen? Ik persoonlijk zou pleiten voor – om het in brandtermen te zeggen – geen 'steekvlampolitiek'.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, collega's, het is zo dat het decreet bepaalt dat de zakelijke rechtshouders en gebruikers van een beschermd onroerend goed het goed zelf in de goede staat moeten onderhouden, de nodige instandhoudingswerken moeten doen, beveiligingswerken moeten doen, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken moeten doen. Het staat ook zo nog eens vermeld in het uitvoeringsbesluit.

Ik besteed er met het premiestelsel bijzondere aandacht aan door bij de toekenning van de premies voor beveiligingswerkzaamheden deze vooraf te nemen op de chronologische toekenning. U weet dat er een systeem is 'first in, first out'. Als het gaat om beveiligingswerken, kan er een afwijking zijn op dat principe.

Ik onderschrijf wat een aantal collega's zeggen. We zullen moeten oppassen, mijnheer Caron, want we beginnen het jaar in veel te grote staat van eensgezindheid. U begint samen met mij strijd te voeren tegen de planlast. Dat zit niet goed voor Groen. *(Opmerkingen)*

Er waren nuances toen het over het decreet ging vorig jaar. Het is een grapje.

Het is inderdaad een zaak van bewustwording. Het is ook een zaak van goed huisvaderschap dat je zorg besteedt aan erfgoed – voor iedereen en voor overheden in het bijzonder. Als een privépersoon geacht wordt dat te doen, dan zeker de diverse overheden.

Ik wil benadrukken dat wij geen aparte wetgeving inzake brandveiligheidsnormen moeten ontwikkelen. Er zijn brandbeveiligingsnormen voor openbare gebouwen. We hoeven dat niet te herhalen in het Onroerenderfgoeddecreet. Dit moet worden nageleefd. Wat we wel doen – zoals ik al zei –, is stimuleren van het uitvoeren van een aantal werken, beveiligingsmaatregelen en preventie-maatregelen door de subsidiëring van die maatregelen vooraf te nemen.

Mijnheer Hendrickx, ik denk dus niet dat er nog bijkomende acties moeten komen, bovenop wat nu al bestaat. Het is wel zo dat het Onroerenderfgoeddecreet en het uitvoeringsbesluit bepalingen en verplichtingen bevatten die moeten worden nageleefd. In geval van niet-naleving kun je in een aantal gevallen geconfronteerd worden met een terugbetaling van de premie. Ik verwijs naar artikel 11, punt 6.1, van het uitvoeringsbesluit. Als er erfgoedpremies zijn uitgekeerd om schade te herstellen die het gevolg is van een inbreuk op het decreet of een misdrijf, dan kunnen de premies worden teruggevorderd van diegenen die door hun inbreuk hebben bijgedragen aan de schade of die medeplchtig zijn of zelf dader zijn van het misdrijf.

Er is wetgeving met betrekking tot openbare gebouwen inzake brandveiligheid en die hoeven we dus niet te herhalen. Wij werken er zelf aan mee via het premiestelsel. In bepaalde gevallen – inbreuken op het decreet of misdrijven – kunnen we premies terugvorderen. Het is gewoon een verplichting van iedereen om dit als een goede huisvader te doen en zich te verzekeren om de nodige beveiligingsmaatregelen te nemen.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Voor alle duidelijkheid: ik pleitte zelf ook niet voor een verplichting. Ik ben zelf ook een grote voorstander van lokale autonomie.

Ik polste gewoon omdat er naar aanleiding van de brand in Anzegem toch een aantal bedenkingen te horen waren. Ik kan me volledig vinden in het antwoord van de minister-president. Wij stellen dat vooral sensibilisering en stimulering met gerichte acties en subsidies zou moeten volstaan, misschien op een meer intensieve manier. In de toekomst is er dus nog wel wat werk aan de winkel, maar een verplichting is inderdaad niet aangewezen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Karim Van Overmeire tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de Vlaamse betrokkenheid bij het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europa – 597 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

De heer Karim Van Overmeire (N-VA): Voorzitter, minister-president, collega's, de Raad van Europa is een belangrijke organisatie die als een van de

weinige over het hele Europese grondgebied activiteiten ontplooit, weliswaar niet van in het begin. In 1949 was het vooral een West-Europese organisatie, maar het belang is enorm toegenomen na de val van de Muur in 1989 toen ook landen van Midden- en Oost-Europa deel gingen uitmaken van de Raad van Europa. Als kers op de taart was er de toetreding van Rusland in 1996, dat toch wel een redelijk vaste klant is bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, wat toch een beetje haaks staat op de traditionele Russische politiek.

Het is een vrij belangrijke organisatie, met een aantal instellingen, de parlementaire assemblee, het Congres van Lokale en Regionale Overheden en uiteraard het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Hier gaat het over het Comité van Ministers, bestaande uit de ministers van Buitenlandse Zaken van alle 47 lidstaten. Dat is toch wel het centrale besluitvormingsorgaan. Van november 2014 tot mei 2015 zal België daarvan het voorzitterschap waarnemen.

In de schoot van de Raad van Europa komen ook thema's aan bod die tot de bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten behoren. Daarover hadden we in de vorige legislatuur al een gedachtewisseling met de toenmalige minister-president, waarbij we hem de vraag stelden in welke mate Vlaanderen aan dat Belgische voorzitterschap een bijdrage zou kunnen leveren.

Ik lees zijn antwoord voor: "Intra-Belgisch is afgesproken om de lijst met prioriteiten voor het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europa te beperken en te focussen op de kerntaken van de Raad, zijnde mensenrechten, rechtsstaat en democratie." Dat lijkt me trouwens een zeer verstandige beslissing. Verder stelde hij: "Daarbij zal ook actief worden gezocht naar raakpunten met Vlaamse aandachtspunten. De bewustmaking van de lidstaten van het belang van de Conventie van Bern inzake het behoud van wilde dier- en plantensoorten in hun natuurlijke habitat. Blijven inzetten op lokale en regionale democratie via het Congres van Lokale en Regionale Overheden. De bewustmaking van de lidstaten van de relevantie van de Conventie inzake personen met een handicap. De opvolging van de implementatie van de nieuwe wereld-antidopingcode. Aandacht vragen bij de lidstaten voor de herdenkingsprojecten van WO I. De bewustmaking van de lidstaten van het belang van de Raad als innovatief monitoringsplatform voor uitwisseling en voor harmonisering en ontwikkeling van standaarden."

Hij sloot af als volgt: "Het blijft inderdaad een constante uitdaging om de correcte institutionele context van België duidelijk te maken aan de instellingen van de Raad van Europa. Het Belgisch voorzitterschap zal daar inderdaad een extra gelegenheid toe bieden."

Ik stelde ook een schriftelijke vraag aan minister-president Peeters op 9 december 2013. Daarop stelde hij onder meer: "Daarnaast bekijkt de Vlaamse Vertegenwoordiging in Parijs – geaccrediteerd bij de Raad van Europa – de mogelijkheid om een culturele activiteit of netwerkreceptie te organiseren voor de Delegaties bij de Raad van Europa. Een centraal aspect van dergelijke evenementen is steeds de duiding van onze institutionele structuur."

Het is een hele boterham van grote ambities, minister-president. Maar als ik naar de agenda kijk van het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europa, in de mate dat ik die van het internet kan plukken, zie ik 25 evenementen in totaal. De Vlaamse Gemeenschap levert een bijdrage voor 3 van die 25. Inhoudelijk vind ik maar in zeer beperkte mate iets terug van wat hier anderhalf jaar geleden is toegezegd, of wat toen toch de ambitie was.

Minister-president, op welke manier werd Vlaanderen betrokken bij de organisatie van het Belgische voorzitterschap? Dat is een problematiek die herhaaldelijk aan bod komt: in welke mate blijft de FOD Buitenlandse Zaken dat als een

bevoorrecht jachtterrein voor zichzelf zien of betreft men er ook de gefedereerde entiteiten bij? Op welke manier komen de door Vlaanderen vooropgestelde aandachtspunten zoals opgelijst in 2013 in het programma aan bod?

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan (sp·a): Voorzitter, ik neem aan dat u daaraan zelf een interessante bijlage kunt leveren, want u zit in de Raad van Europa.

Ik verwijs naar een kritiek die ik gaf bij de beleidsnota, minister-president. Instellingen en instituten, vertegenwoordiging, aanwezigheid, communicatie en gesprekspartners: daarbij kwam telkens bij mij de vraag naar boven met welke inhoud dat zou gebeuren. Welke aspecten willen we benadrukken? Wat zijn de Vlaamse prioriteiten?

De heer Van Overmeire zegt dat hij de agenda heeft bekeken. Ik ga voort op wat hij zegt, dat er maar een bijdrage is van Vlaanderen voor drie evenementen. Dat lijkt me inderdaad onevenwichtig. Maar ik ben vooral geïnteresseerd in het volgende. Het gaat over mensenrechten op Europees vlak en in het algemeen. Wat maakt België van het voorzitterschap om op dat vlak vooruitgang te zien?

De heer Verstreken en mevrouw Soens hebben vandaag vragen gesteld over kindhuwelijken. Dat heeft ook te maken met mensenrechten, met een zelfbeschikkingsrecht, ook voor minderjarigen. Wat heeft Vlaanderen op de agenda gezet en hoe volgen we dat inhoudelijk op, los van de evenementen en de recepties, die er waarschijnlijk bij horen? Wat zullen we, na onze periode als Vlaanderen in het Belgische voorzitterschap, hebben bijgedragen en wat zullen we hebben gerealiseerd? Dat interesseert me, niet hoe we het vieren en wie het betaalt. Die dingen tot daaraan toe, het moet gaan om inhoud.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, collega's, de Raad van Europa wordt opgevolgd door het Vlaams buitenlands beleid. De organisatie is één van de kanalen om uitvoering te geven aan projecten die gerelateerd zijn aan mensenrechten. Zoals u zegt, mevrouw Turan. Ook is het zo dat in de Regionale Kamer van het Congres van Lokale en Regionale Overheden vanuit het Vlaams Parlement twee vertegenwoordigers zetelen.

Vlaanderen is betrokken bij het Belgisch voorzitterschap van de Raad van Europa. Een vertegenwoordiger van ons departement neemt deel aan de multilaterale coördinatievergaderingen onder voorzitterschap van de FOD Buitenlandse Zaken. Dit orgaan coördineert de standpunten van de verschillende relevante intra-Belgische actoren. Hier wordt heel concreet ingegaan op hoe België zijn stempel zal drukken op dit voorzitterschap.

Ook vanuit Parijs volgt onze Algemene Afvaardiging de dossiers op. Zes maanden is natuurlijk relatief kort. Er wordt ook telkens met een trojka gewerkt – zoals dat bij de EU het geval was – met onder meer Azerbeidzjan. Er zijn echter toch mogelijkheden.

Vooreerst heb ik eind vorig jaar beslist om steun te geven aan de Raad van Europa om bij te dragen aan het initiatief van de secretaris-generaal, de heer Jagland, om een internationaal adviespanel op te richten. Het gaat om een pakket van 'immediate measures' voor Oekraïne. Dat is een steunverlening van 85.000 euro. Om de mensenrechtenbescherming in Oekraïne te verbeteren, heeft de Raad van Europa beslist om een 'international advisory panel' op te richten. Dat heeft als opdracht erop toe te zien dat het onderzoek naar mogelijke schendingen van mensenrechten sinds de start van het conflict in november 2013

werd gemonitord, met respect voor de Europese Mensenrechtenconventie en de bijhorende jurisprudentie van het Hof.

Daarnaast zetten we als Vlaamse overheid via thematische evenementen het voorzitterschap in de verf. We hebben toch wel heel sterk bijgedragen aan een aantal conferenties en/of vergaderingen. Om het belang van kinderrechten en jeugdwerk te benadrukken, co-organiseerde de afdeling Jeugd van het Vlaams agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen (ASCW) twee evenementen. Er is de Europese conferentie over het belang van het kind, dat sterk voortbouwde op de 25e verjaardag van het Kinderrechtenverdrag en tot doel had een stand van zaken op te maken van het begrip en de toepassing van het belang van het kind in de internationale context en in de diverse nationale contexten. Dit had plaats in het Egmontpaleis, op 9 en 10 december 2014. De besluiten van de conferentie zijn voorgelegd aan het Comité van Ministers van de Raad van Europa.

Dan is er de tweede Europese jeugdwerkconventie, die focust op de rol van jeugdwerk. De slotverklaring van die conventie zal worden vertaald in een resolutie of een aanbeveling over de waarde en het belang van jeugdwerk in Europa. Die zal ook ter goedkeuring worden voorgelegd aan het Comité van Ministers, op 27-30 april 2015 in Brussel.

Op het vlak van het onderwijs heeft het Departement Onderwijs en Vorming de vergadering van het informele Onderwijscomité van de Raad van Europa in goede banen geleid. Die vond op 18 december plaats, en dat onder meer in dit huis, in het Vlaams Parlement. Hierop aansluitend volgde de plechtige viering van zestig jaar Europese Culturele Conventie, op 19 december in het Egmontpaleis.

Op cultureel vlak zal de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering in Frankrijk de Vlaamse film promoten tijdens de Week van de Vlaamse Film in Straatsburg, van 24 tot 27 maart. De openingsavond is gepland op de eerste dag van de plenaire sessie van het congres. Daarnaast werkt de Afvaardiging aan de promotie van het Vlaamse theater, in theater Maillon-Wacken. Voor vijf Vlaamse voorstellingen heeft de Afvaardiging ook al een doelpubliek aangesproken en er tickets onder verspreid.

Het Projectsecretariaat 100 Jaar Grote Oorlog van het Departement internationaal Vlaanderen (DiV) zal een expositie uitwerken over de herdenking van de Eerste Wereldoorlog. Dit zal gebeuren naar aanleiding van de volgende vergadering van het Congres van Lokale en Regionale Autoriteiten, op 24 maart 2015.

Tot slot heeft het Agentschap voor Binnenlands Bestuur (ABB) actief meegewerkt aan de organisatie van de zitting van het Bureau van het Congres van Lokale en Regionale Overheden van Europa, op 1 december 2014 in het Brussels Parlement in Brussel. De Vlaamse experts verlenen ook hun medewerking aan de volgende zitting, die in maart 2015 plaatsvindt. Dit gebeurt door het leggen van contacten met de sprekers en door een financiële bijdrage, naast de werkzaamheden van de collega van het agentschap die de secretaris van het Bureau van het Congres is.

De Vlaamse overheidsdiensten dragen ook inhoudelijk bij tot de website van het voorzitterschap. Die website is natuurlijk een mogelijkheid om zichtbaarheid te geven aan de diverse activiteiten en evenementen.

Ik kom tot de tweede vraag. Eerst en vooral is de periode van het voorzitterschap nog niet voorbij. Het is nog vroeg om al een eindbalans op te maken. Toch merk ik dat een groot aantal Vlaamse aandachtspunten zijn opgenomen in de voorbije en geplande activiteiten van het Belgische voorzitterschap. Zo is er tot

nu toe blijvende aandacht geweest voor lokale en regionale democratie. Het ABB leidde de samenkomst van het Bureau in oktober 2014 in Brussel in goede banen, en doet dat ook voor de algemene samenkomst van het Congres in maart 2015.

Ook was er een expliciete bewustmaking van de lidstaten aangaande de relevantie van de conventie inzake personen met een handicap. Het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) was betrokken bij de voorbereiding van de samenkomst met als titel 'Conference on Including People with Disabilities in Disaster Preparedness and Response' op 4 en 5 december in Brussel. Op die conferentie kwamen een aantal Vlaamse experts aan bod.

De aandacht voor de herdenkingsprojecten met betrekking tot de Eerste Wereldoorlog zal dus worden geconcretiseerd naar aanleiding van het Congres van Lokale en Regionale Autoriteiten, door een expositie.

De bewustmaking van de lidstaten met betrekking tot het belang van de Raad van Europa voor de harmonisatie en ontwikkeling van standaarden is in diverse evenementen opgenomen. Het resultaat van de evenementen op het vlak van kinderrechten en jeugdwerk wordt bijvoorbeeld verder voorgelegd aan het Comité van Ministers, dat op basis daarvan standaarden voor de 47 lidstaten uitwerkt. Zo spelen we ook in op de ambitie van de Raad van Europa om standaardnormen te hebben voor alle leden met betrekking tot kinder- en jeugdrechten.

Niet alle Vlaamse aandachtspunten vertaalden zich in evenementen. Ik wijs erop dat er geen internationaal momentum is waardoor je alles op de agenda kunt zetten. Het gaat over het organiseren van een aantal evenementen. Zowel op het vlak van de Conventie van Bern als op het vlak van de nieuwe wereld-antidopingcode zijn er tot nu toe geen specifieke acties gepland. We bekijken verder of we tijdens het voorzitterschap nog nieuwe internationale belangstelling kunnen genereren, ook voor die punten. De agenda van de Raad van Europa kan, zoals u weet, op zeer korte termijn wijzigen. Zo is nog eind december beslist om in februari een colloquium te organiseren over sociale grondrechten en werd aan de Vlaamse collega's gevraagd om als voorzitter op te treden in de twee sessies.

Dit toont toch aan dat we kort op de bal spelen en daarbij intensief samenwerken met de federale collega's, om samen tot het best mogelijke resultaat te komen. Ik heb nu nog heel recent een brief gekregen van de heer Maxime Prévot van de Waalse Regering. Hij nodigt uit om in het kader van het voorzitterschap van de Raad van Europa een conferentie te organiseren met de ministers bevoegd voor het erfgoed. Hij zegt: "L'objectif de celle-ci serait d'aboutir 40 ans après la Charte d'Amsterdam à la mise en place d'un texte de référence établissant une stratégie européenne pour le patrimoine, en adaptant les principes et modalités du gestion du patrimoine, au défi généré par les crises successives et les transformations de la société européenne." Hij nodigt daarvoor uit op 13 januari. Hij vraagt om "une de vos collaborateurs" daar naartoe te delegeren, dus ga ik een dame sturen. Het is een bijkomende activiteit die eventueel zal worden ontplooid in het kader van het patrimonium.

Collega's, ik heb u een overzicht gegeven. Ik denk dat heel veel aandachtspunten zijn meegenomen. U moet er rekening mee houden dat het om een Belgische context gaat. Het is een internationale gebeurtenis, met 49 lidstaten. Er is niet één grote bijeenkomst van een raad met een twee- of driedaagse agenda over alle mogelijke onderwerpen, waarbij je agendasetting kunt doen. Je moet evenementen organiseren. Maar op het vlak van cultuur, onderwijs, jeugd- en kinderrechten, sociale grondrechten, film, theater, misschien ook van patrimonium – ik vergeet er nu een paar – zijn er toch belangrijke initiatieven genomen.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

De heer Karim Van Overmeire (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord, dat mij in zekere mate heeft gerust- en tevredengesteld.

Minister-president, ik heb het volgende gedaan: wat minister-president Peeters in 2013 in de commissie heeft gezegd, heb ik vergeleken met de agenda zoals die nu gepubliceerd is op het internet. Dan kom je tot een vrij mager resultaat. U hebt de nodige nuance aangebracht. U spreekt over een expositie over de Grote Oorlog. Ik vind die expositie echter niet terug op de agenda van het Belgisch voorzitterschap. Er heeft inderdaad een activiteit plaatsgevonden rond personen met een handicap. Ik verbaas mij er dan toch over dat de entiteiten die daarvoor bij uitstek bevoegd zijn, zoals Vlaanderen, die activiteit niet mee organiseren. Er staat dat de organisator de Raad van Europa was, met de steun van de FOD Binnenlandse Zaken. Vlaanderen was dus niet betrokken bij die activiteit.

Ik wil aannemen dat dat organisatorische problemen zijn of dat er iets is misgelopen bij de communicatie. Maar u begrijpt dat een buitenstaander die een vergelijking maakt tussen wat er is toegezegd en wat er uiteindelijk op het internet verschijnt, zal vinden dat de oogst vrij mager uitvalt.

Ik hoop dat er inderdaad nog ruimte is om extra activiteiten, zoals rond Bern, de antidopingcode en erfgoed op de agenda te plaatsen.

Minister-president, heeft de Vlaamse vertegenwoordiging in Parijs overwogen om een eigen culturele activiteit of netwerkreceptie te organiseren vanuit Vlaanderen? Ook dat vind ik niet terug op de agenda.

Ik dank u voor uw antwoord en voor uw eventuele verdere toelichting.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan (sp.a): Er moeten natuurlijk tal van activiteiten worden georganiseerd. Als individueel parlementslid zoek je die agenda niet automatisch op, zoals de heer Van Overmeire wel heeft gedaan. Nu België voorzitter is, lijkt het mij geen slecht idee de parlementsliden daarin meer te betrekken. U zegt dat er een colloquium komt over sociale grondrechten. Ik weet niet of het een gesloten colloquium is, of we daaraan kunnen deelnemen, waar dat plaatsvindt. Het lijkt mij geen slecht idee om de parlementsliden daarover te informeren via de secretaris, want nu het zich toch allemaal in België afspeelt, kunnen we daar gemakkelijk naartoe. *(Opmerkingen van de heer Karim Van Overmeire)*

Ik heb net gezegd dat niet iedereen dat individueel op het internet opzoekt, mijnheer Van Overmeire.

De heer Rik Daems (Open Vld): Ik stap even in een andere rol. Ik weet niet of de collega's dat weten, maar als deelstaatsenator ben ik afgevaardigd in de Raad van Europa. Meer dan dat: ik ben Belgisch delegatieleider. Mijn excuses dat ik het woord "België" uitspreek in deze commissie. *(Gelach)*

Ik wil twee elementen aandragen. België is voorzitter van het Comité van Ministers. De Raad van Europa is meer dan dat: er is ook de Parlementaire Assemblee en het Hooggerechtshof. Ik denk dat de heer Van Overmeire en mevrouw Turan terecht zeggen dat er een grotere betrokkenheid zou mogen zijn van de parlementsliden. Ik vind dat persoonlijk ook, zeker wanneer het gaat over beleidsdomeinen die uitdrukkelijk regionaal zijn gesitueerd. Het gaat dan niet alleen over het Vlaams Parlement, maar ook over de collega's in de andere regionale parlementen. Ik denk dat ik een persoonlijke bijdrage kan leveren, in die zin dat ik, uiteraard in overleg met de minister-president, contact kan

opnemen met de minister van Buitenlandse Zaken, om die agendering, puur informatief, naar hier te krijgen.

Belangrijker vind ik evenwel wat wij met de activiteit van de Raad van Europa, luik Parlementaire Assemblee, hier in onze assemblee zouden doen. Het komt mij voor, en dat was tijdens de vorige legislatuur ook zo in de Senaat, dat afvaardigingen in die Parlementaire Assemblee geen enkele inhoudelijke terugkoppeling kenden naar de assemblee vanwaar ze afgevaardigd waren. Ik beschouw mijzelf als een afgevaardigde van het Vlaams Parlement, omdat ik vanuit het Vlaams Parlement in de Senaat zetel, als deelstaatsenator en zo in de Raad van Europa. Dat is natuurlijk wat getrapt. Ik ben niet de enige uit het Vlaams Parlement die deel uitmaakt van de Raad van Europa. Ik zou samen met die collega's willen bekijken hoe we desgevallend onderwerpen die met ons te maken hebben – dat zijn er overigens veel: mensenrechten, de rechtsstaat, de staat van de democratie, verkiezingsopvolging, enzovoort – op een bepaalde manier kunnen terugkoppelen naar het Vlaams Parlement. Minister-president, ik zal desgevallend met uw kabinet overleggen hoe we dat politieke meerwaarde kunnen geven. Want afgevaardigd zijn en daar dan niets mee doen, komt al snel over als – en in de realiteit neer op – een pseudoreiskantoor. Dat is natuurlijk niet de bedoeling.

Dat is toch een engagement dat ik vanuit die andere functie hier aan de commissie wil meegeven.

Ik merk ook op dat we binnenkort met een Vlaamse afvaardiging naar Parijs gaan bij de OESO en de UNESCO. We zullen ook onze vertegenwoordiging in de Raad van Europa ontmoeten. Dit is misschien een gelegenheid om vanuit de parlementaire context een aantal elementen te ontdekken die we kunnen terugkoppelen naar het Vlaams Parlement en die de minister-president in de agendasetting zou kunnen meegeven.

Het is juist, de agendering van een voorzitterschap is bijzonder flexibel. Eigenlijk kan de minister van Buitenlandse Zaken, in overleg met de deelstaten, daar vrij ver in gaan. Zoals de minister-president aangeeft, kan men op korte termijn initiatieven nemen die – in dit geval – voor Vlaanderen een politieke meerwaarde kunnen betekenen.

Daarmee weet u dat ik de afvaardiging in de Raad van Europa voor mezelf en toevallig ook als Belgisch delegatieleider serieus neem. Ik probeer zeker een systematiek uit te werken waardoor we op de belangrijke domeinen van mensenrechten, rechtsstaat, staat van de democratie, hier een werking kunnen ontwikkelen.

Minister-president Geert Bourgeois: Niet alle zes van de punten waar mijn voorganger het over had, zijn uitgevoerd. Minister Muyters is naar Straatsburg geweest met betrekking tot Sport, maar dat heeft niet geleid tot de ondertekening van teksten. De precieze reden daarvoor ken ik niet. Het was ook strijdig met EU-wetgeving. Er is in elk geval een initiatief geweest.

De andere punten vind ik wel terug, zoals lokale regionale democratie. Het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap heeft meegedaan. Wellicht staat dat op de website als een federale activiteit, collega Van Overmeire.

WO I is wel gebeurd. Harmonisering en ontwikkeling van de standaarden is evenzeer gebeurd. Dier- en plantensoorten niet, de reden daarvoor ken ik niet. Er is natuurlijk een nieuwe regering gekomen. Ik kan eens informeren of daar nog initiatieven voor zijn. Flexibiliteit is er.

Waals minister Prévot stelt voor om nog gezamenlijk initiatief te nemen met betrekking tot patrimonium. Ik zal daar in elk geval een medewerker naartoe sturen om de voorstellen te bekijken, om te zien wat nog kan worden gerealiseerd, wat de betrokkenen betreft van het parlement; ik verwijs maar naar wat de voorzitter gezegd heeft.

Misschien kan ik aan de commissie een agenda laten bezorgen, want uiteraard bent u allemaal welkom.

We gaan in Straatsburg die Vlaamse cultuurweek organiseren met film en theater. Als de commissie daar naartoe kan gaan, welgekomen. Andere activiteiten en colloquia staan vermeld op de website. Misschien kunnen we nog een overzicht aan u bezorgen, voorzitter. Een dubbelluik zou mooi zijn, zodat er niet alleen op ministerieel en ambtelijk, maar ook op parlementair niveau initiatieven worden genomen.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

De heer Karim Van Overmeire (N-VA): Minister-president, ik ben toch bekommerd, ik zou toch willen dat al die activiteiten die u opsomt, op de agenda van het Belgisch voorzitterschap komen. Geïnteresseerden zullen natuurlijk daarnaar kijken. De tentoonstelling Groote Oorlog vind ik daar niet op terug, net zo min als de Vlaamse cultuurweek. Het is belangrijk dat die initiatieven daarop komen te staan.

De voorzitter: Dit thema zal zeker regelmatig terug op onze commissieagenda komen, niet alleen tijdens het voorzitterschap, maar vooral daarna.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Wilfried Vandaele tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de toekomst van de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland – 605 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): Minister-president, het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland moet de samenwerking tussen beide landen bevorderen op het gebied van Cultuur, Onderwijs, Wetenschap en Welzijn. Een commissie van deskundigen – Nederlanders en Vlamingen – adviseert de regeringen over de uitvoering van het verdrag.

Al enkele jaren lijkt de commissie aan slagkracht in te boeten. De overheden verengden een tijd geleden de taakstelling van de commissie. Zo mag de commissie enkel nog advies op aanvraag uitbrengen en niet op eigen initiatief. Als er geen adviezen gevraagd worden door de regeringen, valt de commissie stil. En bij de samenstelling van de commissie werd onvoldoende rekening gehouden met de diverse aspecten die onder het verdrag ressorteren.

Op 10 december kregen we alarmkreten te horen, onder meer van ondervoorzitter Paul Salmon. De Nederlandse leden van de commissie zouden collectief ontslag nemen.

Minister-president, ik weet dat u groot belang hecht aan de samenwerking met Nederland. Daar hebt u al blijk van gegeven. De contacten met uw Nederlandse

collega's zijn daar een bewijs van. Welke initiatieven gaat u nemen om het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland nieuw leven in te blazen?

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes (CD&V): De heer Vandaele is bijzonder goed geplaatst om deze vraag te stellen, gezien zijn vroegere professionele bezigheden in dat kader. Hij volgt dit altijd op, maar dat doen we met meerderen. Het interesseert mij ook.

Wat is de stand van zaken in dit jubileumjaar van deze culturele samenwerking? Hoe gaat u die viering van twintig jaar samenwerking aanpakken? Welke invulling krijgt dat? Is dat een gewonnen tussenstand? Is dat een afsluiting? Is het een nieuwe impuls? Hoe mogen we daarnaar kijken aan het begin van dit jaar?

Artikel 7 van het verdrag heeft het over de adviezen. Worden of werden die adviezen ter harte genomen? Werden er nog andere taken of opdrachten verricht door de commissie? Hoe ziet u die invulling?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron (Groen): Helemaal geïnspireerd door de motie van de meerderheid over Buitenlands Beleid, laat dit mij meedrijven in het aanwakken van mijn orangistische gevoelens in dezen. (*Opmerkingen*)

Ziet u dat het niet waar is, voorzitter? (*Gelach*)

Voorzitter, minister-president, het Cultureel Verdrag zit al een tijdje in een neerwaartse spiraal. De voorbije jaren is regelmatig wat van de budgetten geknipt, geschaafd, gesneden of gehakt, zoals u wilt. Ook de inhoudelijke taak is teruggeschroefd. Op het terrein zien we, zeker wat cultuur betreft, een afnemende samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland. Het is niet voldoende om een verdrag te hebben met een secretariaat, je moet het natuurlijk ook uitdragen. Tal van andere initiatieven zijn, inderdaad meestal door de noordelijke partner, teruggeschroefd. Brutaal gesteld: er is misschien onvoldoende inhoud, collega's, om het Cultureel Verdrag zoals het nu bestaat, te behouden.

Ik denk dat de vraagstelling zou moeten zijn: willen we een culturele samenwerking met Nederland? Zou het dan ook niet zinvol zijn dat we het werkterrein van dat verdrag wat beter afbakenen? Vandaag is dat heel breed van cultuur over welzijn en allerlei andere materies. Zouden we dat niet beter moeten afbakenen? Moeten we dat ook niet eens bekijken in het licht van andere Vlaams-Nederlandse culturele samenwerkingen? Ik lig ook mede aan de basis van het ontstaan van deBuren. We hebben met enkele collega's van dit huis hard gestreden voor het voortbestaan van de Brakke Grond. Ik noem maar twee andere culturele initiatieven. We zitten met heel veel mensen in de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie. Misschien moeten we voeding geven aan dat verdrag, inhoud, body in het mooi Nederlands, zodat het iets betekent, en ook instrumentarium om dat te verwoorden. Ik bedoel adviesvrijheid, maar ook, zoals de Vlaamse Regering omgaat met strategische adviesorganen, de verplichting om in ontwerpen van decreet, Besluiten van de Vlaamse Regering en de notulen van de Vlaamse Regering die adviezen mee te nemen en eventueel te motiveren waarom men bepaalde adviezen niet opvolgt.

Zoals het nu is, zitten we echt in een beweging naar af, naar het einde. De vraag is: is het te revitaliseren, te bekijken in een breder kader van andere Vlaams-Nederlandse culturele samenwerkingen en met een betere taakstelling?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, collega's, ik stel vast dat de vraagstelling iets breder gaat dan uiteindelijk kort geformuleerd door de heer Vandaele, zeggende: welke initiatieven bent u van plan te nemen om het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland nieuw leven in te blazen? Dat is de initiële vraag die ik krijg, maar ik stel vast dat onze groene orangist een aantal voorbeelden geeft. Ook collega Kennes trekt de vraag open. Als ik het goed heb, krijg ik drie soorten vragen: over het Cultureel Verdrag op zich, over de viering van twintig jaar en over de instellingen en de werking van de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland. Dat is dus driedelig.

Collega's, ik hoop dat u het ermee eens bent dat het Cultureel Verdrag op zich een succes is, dat de samenwerking heel goed is. De samenwerking die er al was, heeft zich sindsdien verder ontwikkeld, een samenwerking tussen overheden, tussen het ruime maatschappelijke veld, met tentoonstellingen, podiumkunsten, gemeenschappelijke literaire programma's en presentaties. In 2016 waren we gezamenlijk aanwezig op de Frankfurter Buchmesse. Naast de ad-hocinitiatieven zijn er ook duurzame initiatieven, bijvoorbeeld de Nederlandse Taalunie met het verdrag van 1980, het Vlaams-Nederlands Huis deBuren, dat werd opgericht in 2004, de televisiezender 'Het Beste van Vlaanderen en Nederland', die werd opgericht in 1998. Er zijn zowel ad hoc als structureel heel wat goede zaken gekomen uit dit verdrag. Ik denk dat het verdrag op zich ook niet in vraag gesteld wordt. Het is trouwens ook maar de veruitwendiging van de wil tot samenwerking.

Er komt een viering van twintig jaar Cultureel Verdrag. Het is uiteraard de bedoeling om de samenwerking extra in de verf te zetten en om er op dat moment ook een extra impuls aan te geven. Dat zal bottom-up gebeuren. Er zal wel een openingszitting zijn, waar ik het woord zal voeren, waar ook minister Gatz zal zijn alsook twee collega's uit Nederland. De opening heeft plaats in Rotterdam op 8 februari. Er komt ook een slotzitting. Tussendoor rekenen wij erop dat er een aantal initiatieven zullen zijn, bottom-up, van de verenigingen, die we gaan subsidiëren. In de derde landen zullen de beide overheden de viering organiseren. Tussen Nederland en Vlaanderen hopen wij dat de zaken van onderuit komen, en dat zal ook gebeuren. Dat programma is in volle ontwikkeling. In elk geval zal de opening plaatsvinden op 8 februari in theater LantarenVenster in Rotterdam. Bij dezen kunt u dat in uw agenda noteren.

De Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland brengt momenteel in het project FotoPLUS de diverse vormen van samenwerking in kaart. FotoPLUS is de bilaterale schets van de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking op basis van bestaand kwantitatief en kwalitatief onderzoek, sectoranalyses en al gepubliceerde rapporten. Persoonlijk denk ik dat het een indrukwekkend overzicht zal opleveren.

Mijn conclusie is dat de culturele samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland het goed doet. Dat is vorig jaar ook gezamenlijk geconstateerd door de Nederlandse minister-president Rutte en mezelf naar aanleiding van mijn bezoek aan Nederland in oktober. We hebben het toen ook gehad over de viering van twintig jaar cultureel akkoord.

Collega's, ik kom tot de meer concrete vragen van de heer Vandaele en ook van de heer Caron: moeten we nadenken over hoe we de komende twintig jaar die samenwerking vorm zullen geven? Dan zit je natuurlijk bij de instellingen op zich. Je hebt de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland, de Taalunie, de Buren, om drie belangrijke spelers te noemen. Hoe gaan we dat vormgeven? Daar zijn vragen bij gesteld. Ik kan u zeggen dat op dit ogenblik een analyse bezig is.

Zowel in Vlaanderen als in Nederland wordt op dit ogenblik een analyse, een evaluatie gemaakt om te concluderen welke toekomst er kan worden gegeven aan die commissie. Alle mogelijkheden zijn open. Misschien moeten er andere conclusies worden getrokken op het vlak van de instellingen.

In mijn beleidsnota heb ik geschreven dat die evaluatie er komt. Ik zal daar nu geen uitspraken over doen. Ik stel voor dat we de evaluatie afwachten. Mijnheer Vandaele, u hebt terecht gerefereerd aan dreigende moeilijkheden die zich zouden voordoen. Dat is uiteindelijk niet gebeurd. De brief is er niet gekomen. Los daarvan was beslist om die evaluatie te doen. Dit belet niet dat we ons over het instrumentarium moeten beraden en moeten nagaan hoe we op de beste en meest dynamische manier vorm geven aan dat verdrag.

Iedereen zegt dat er heel veel initiatieven zijn en dat het beter kan. Dat is ook de bedoeling van de analyse die wordt gemaakt. Ik neem aan dat we het verdrag op zich niet in vraag stellen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): Minister-president, u hebt gelijk dat er heel wat gebeurt tussen Nederland en Vlaanderen. Er zijn weinig landen die een dergelijk intens cultureel verkeer hebben, muzikale optredens, lezingen, literaire zaken. Er is natuurlijk altijd wel behoefte aan structuren om die initiatieven vorm te geven, te stimuleren, te ondersteunen en te bestendigen. Anders vallen die ad-hocinitiatieven, hoe talrijk en interessant ze ook zijn, soms ineens stil. Daarom hebben we die structuren nodig.

Het Cultureel Verdrag van 1995, het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland in opvolging van het oude Belgisch-Nederlands Cultureel Verdrag van 1946, had toen grote ambities – ik ben al zo oud dat ik daar mee de pen heb gevoerd. Toen werd Welzijn als nieuw terrein toegevoegd. Dat zat niet in het Belgisch-Nederlands verdrag, maar wel in het Vlaams-Nederlands verdrag. Intussen is dat eruit gehaald. De overheden hebben gezegd dat de commissie zich niet meer bezig moet houden met Welzijn, nochtans een heel belangrijk terrein.

Waar het traditioneel zo was dat men ook ongevraagd adviezen mocht uitbrengen – als de commissie iets interessant vond, dan kon dat – is dat nu weggeknipt. De overheden hebben gezegd: alleen nog adviezen op onze vraag. Maar vervolgens hebben ze niets gevraagd, of misschien een keer. Je krijgt het gevoel dat de grote ambities van toen zijn weggedeemsterd. Ik gebruik een woord dat men in Nederland niet kent, en waar men altijd vol bewondering naar kijkt: weggedeemsteren.

Een ander voorbeeld van hoe men die commissie, die is ingesteld om dat Cultureel Verdrag te bewaken, niet al te ernstig neemt, is dat de viering van twintig jaar commissie niet de door de commissie zelf wordt georganiseerd, maar door de Buren en door DutchCulture aan Nederlandse kant. Dit is eigenlijk een vreemde situatie.

Leden van ons parlement vormen samen met leden van de Nederlandse Eerste en Tweede Kamer de Interparlementaire Commissie (IPC) van de Nederlandse Taalunie. Dat is natuurlijk een ander verdrag. De Taalunie ressorteert onder de ministers van Cultuur en Onderwijs, het Cultureel Verdrag ressorteert onder de ministers van Buitenlandse Betrekkingen. Die IPC voor de Taalunie bewaakt de uitvoering van het Taalunieverdrag van 1980, maar misschien is het interessant, zonder aan usurpatie van bevoegdheden te willen doen, om in de schoot van de Taalunie speciale aandacht te besteden aan de verschillende instellingen die actief zijn op het gebied van de Vlaams-Nederlandse samenwerking en aan dat Cultureel Verdrag, waar heel wat raakvlakken zijn met het Taalunieverdrag.

Minister-president, ik neem aan dat de evaluatie waar u over spreekt, niet bijt als het IPC daar ook eens naar kijkt. Het is belangrijk dat we ook in de toekomst iets meer doen. Ik denk dat u het met me eens bent, want ik hoor dat ook in uw antwoord.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron (Groen): Mijnheer Vandaele, 'boer, let op uw ganzen' als u in uw bevoegdheid van voorzitter van de IPC wat terrein wilt veroveren. Het weze u gegund. Ik wil de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking positief evalueren. Alleen merk ik dat de actuele culturele samenwerking wel in crisis is. Daar mogen we niet blind voor zijn.

Ik geef een recent voorbeeld. Herinner u de commotie naar aanleiding van de sluiting van het kantoor van De Bezige Bij in Antwerpen. Bij de opening van de Boekenbeurs was daar veel commotie over: de Nederlandse uitgever die zijn Vlaams filiaal, waar de meeste Vlaamse topauteurs bij aangesloten zijn, sluit. En daarna de stroom van artikels en een sneer van Carlo Van Baelen, waaruit blijkt dat Vlaamse auteurs in Nederland bijna niet worden gelezen. In de kerstvakantie heb ik met drie theatergezelschappen gepraat en ze vertelden dat ze vroeger tien keer zo vaak speelden in Nederlandse theaters als vandaag en ook omgekeerd. Kijk maar eens naar onze kalenders om te zien hoe weinig Nederlands theater over de vloer komt. Als het over de levende cultuur gaat, dan stel ik vast dat we het slecht doen, dat is op haar retour. We hebben een talige gemeenschappelijkheid, we hebben er voor de rijkdom van onze cultuur alle belang bij om dat zo breed mogelijk te benaderen en daar dynamiek aan te geven.

Minister-president, ik pleit niet voor het behoud van de vorm, noch van de tekst van het verdrag zoals dat vandaag bestaat. We hebben wel nog altijd nood aan instrumenten die de Vlaams-Nederlandse samenwerking versterken. Als dat een andere vorm zal hebben dan vandaag, mij ook goed. We moeten het echter wel doen. De realiteit leert dat verschillende regelgevingen van verschillende democratieën met andere verkiezingsdata, regeringsvormingen, bevoegdheidsindelingen en administraties ertoe leiden dat we uit elkaar groeien.

De vroegere Nederlandse theaterprijzen, het gezamenlijke theaterfestival is enkele jaren geleden uit elkaar gegaan omdat de subsidiekalenders van de beide overheden niet meer matchten. Dat is toch een droevig argument. Hoeveel keer zien theaterliefhebbers hier nog de Toneelgroep Amsterdam – geleid door een Vlaming overigens – of horen ze het Concertgebouworkest – met een Vlaamse intendant daarenboven – enzovoort? Er is veel werk aan de winkel. We mogen niet op onze lauweren rusten. Ik heb de indruk dat het huidige instrument geen vertrouwen meer geniet. De heer Vandaele verwees er daarnet nog naar. Het Vlaams-Nederlands Huis deBuren organiseert de viering van 20 jaar Cultureel Verdrag en niet de commissie zelf, en nochtans zijn ze in hetzelfde gebouw gehuisvest. Hiermee stel ik het helemaal scherp.

Er is dus werk aan de winkel. Zoiets moet gestimuleerd worden. Het gaat niet over massa's geld, maar dit moet warm en levendig worden gehouden. Als dat niet gebeurt, groeien we steeds verder uit elkaar. We hebben een andere beleids- en politieke cultuur en dat is voldoende om ons ver weg van elkaar te krijgen.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Vandaele en mijnheer Caron, u maakt beiden hetzelfde punt. Ik ben het ermee eens dat we over de instrumenten moeten nadenken. Daarom gebeurt de evaluatie ook. Ik heb dit ook in de beleidsnota ingeschreven. Laat ons op dat moment de goede beleidsmatige conclusies trekken.

De heer Caron geeft voorbeelden van theatergezelschappen en onze auteurs die veel minder dan vroeger zijn gekend. Dat is een pijnpunt. We proberen daar een voluntaristisch beleid te voeren. Ik zeg al jaren dat er opportuniteiten zijn en ik betreur dat dit niet van de grond komt. Ik hoor vandaag dat de Nederlandse mededingingsraad de overname van het NRC heeft goedgekeurd. Dat biedt opportuniteiten. Ik begrijp niet dat De Standaard en NRC geen gezamenlijke boekenbijlage maken om auteurs aan beide kanten van de grens bekend te maken. Hetzelfde geldt voor theater enzovoort. Hetzelfde geldt ook voor De Morgen en De Volkskrant. Er liggen opportuniteiten voor het rapen die niet gesubsidieerd moeten worden omdat het om vormen van synergie gaat. Het is een win-winsituatie zowel voor de kranten, de uitgevers als voor onze auteurs die daar terecht hun beklag over doen.

Toen ik minister van Media was, heb ik geduwd om tot een gezamenlijk boekenprogramma te komen. Dat is nooit gebeurd. De VRT zegt dat ze daar werk hebben van gemaakt. Op NPO loopt een goed boekenprogramma met de medewerking van een Vlaming wiens naam me ontsnapt, dat boeiend is en aantoonde dat er goede boekenprogramma's gebracht kunnen worden. Waarom zouden de publieke omroepen dat niet doen? We kunnen bij het sluiten van de beheersovereenkomst met de VRT niet opleggen dat dat soort programma moet worden gemaakt. Dat gaat te ver in het kader van het decreet, maar niettemin vind ik het jammer dat het niet gebeurt. Onze auteurs hebben het heel moeilijk. We hebben schitterende auteurs om daar bekendheid te krijgen. Maak op de publieke omroepen met gedeelde middelen een gezamenlijk boekenprogramma. Een dergelijk programma maken, kost trouwens niet veel. Ik ben het met u eens dat er op een aantal terreinen echt vooruitgang kan worden geboekt. Laat ons daarover nadenken.

Niet alles behoort tot onze bevoegdheid, maar we kunnen er stimulerend in optreden. Ik kijk ernaar uit dat er uit de overnames door zeer ondernemende Vlamingen van een aantal Nederlandse kranten vormen van synergie en mooie initiatieven kunnen groeien.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): De heer Caron heeft gelijk dat de samenwerking op sommige vlakken terugloopt, maar de minister-president heeft ook gelijk dat het op andere terreinen dan weer toeneemt, zoals wat er gebeurt met de eigendomsstructuren in de schrijvende pers. Het is een golfbeweging. De overheid blijft een taak hebben. Samenwerking is nooit af. De structuren veranderen voortdurend. Er moet constant overlegd worden om te weten hoe het eraan toegaat aan de andere kant van de grens. Daar heeft de overheid nog steeds een belangrijke rol.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het toenemende aantal Nederlandse studenten in Vlaamse scholen en de invloed hiervan op de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland – 606 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken (CD&V): Voorzitter, Nederland blijft de belangrijkste buitenlandse partner voor Vlaanderen de komende jaren. Dit blijkt ook uit de beleidsnota Buitenlands Beleid 2014-2019.

Niet alleen de culturele samenwerking wordt voortgezet, er wordt ook op andere vlakken zoals mobiliteit, economische concurrentie, innovatie en leefmilieu naar opportuniteiten gezocht. Op het vlak van onderwijs streeft de minister er in nauw overleg met Nederland naar dat er een kwaliteitsvol aanbod van Nederlandstalig onderwijs in het buitenland blijft bestaan. Grensoverschrijdende projecten worden voortgezet zoals de voltooiing van de IJzeren Rijn voor een betere ontsluiting van de zeehavens en een verbeterde toegang tot het kanaal Gent-Terneuzen.

Uit recente cijfers van het departement Onderwijs blijkt dat steeds meer Nederlandse studenten les komen volgen in Vlaamse scholen. Vooral de hogescholen kampen met een verdriedubbeling van het aantal Nederlandse studenten, wat behoorlijk veel is. Dit gaat echter ook gepaard met een kostenplaatje van ongeveer 134 miljoen euro.

Minister-president, in welke mate hebt u het toenemende aantal Nederlandse studenten en het bijhorende kostenplaatje aangekaart bij uw Nederlandse collega? Welke invloed kan dit hebben op de relaties met Nederland? Welke invloed heeft dit op concrete grensoverschrijdende dossiers met Nederland waar Vlaanderen vragende partij is?

Ik denk onder meer aan de Nederlandstaligen in het buitenland, aan de IJzeren Rijn en aan het kanaal Gent-Terneuzen.

Tijdens de bespreking van de beleidsnota is het probleem van het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland aangekaart. De Stichting Nederlands onderwijs in het Buitenland (NOB) dreigde in 2013 haar subsidies te verliezen. Dit zou dramatisch zijn geweest voor de 200 scholen die de stichting beheert en voor de Vlaamse kinderen die er les volgen. Tijdens de vorige legislatuur, toen de heer Van Overmeire nog commissievoorzitter was, hebben we in New York een aantal mensen gehoord over de afschaffing van die subsidie. Volgens hen zou dit voor hen een drama betekenen.

Minister, eind 2013 heeft de Tweede Kamer een motie goedgekeurd die voor een tijdelijke subsidie van in totaal 10 miljoen euro heeft gezorgd. Dit is bedoeld als een bijdrage aan de kwaliteit van het Nederlands onderwijs in het buitenland. Die subsidie zou nu blijkbaar voor de komende drie jaar zijn gewaarborgd. Klopt dit? Levert Vlaanderen op dit vlak een bijdrage of worden die kosten enkel door Nederland gedragen? Ik heb vernomen dat die tijdelijke overeenkomst in 2016 afloopt. Is er zicht op een duurzame oplossing voor het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland?

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx (N-VA): Voorzitter, wat zijn laatste deelvraag betreft, sluit ik me graag bij de heer Verstreken aan. In tijden van al dan niet tijdelijke migratie en een internationalisering van de economie lijkt het me enorm belangrijk dat kinderen, die vaak verplicht moeten meereizen, toch onderwijs in de Nederlandse taal kunnen blijven genieten. Als ik me niet vergis, volgen in totaal 1200 leerlingen Nederlands in dergelijke scholen. Hier zijn ook een honderdtal Vlaamse leerkrachten aan verbonden. Ik denk in dit verband ook aan de inspanningen en de sensibiliseringsacties van Vlamingen in de Wereld. Ik sluit me dan ook graag aan bij de laatste deelvraag van de heer Verstreken.

Wat de eerste deelvraag van de heer Verstreken betreft, mogen we niet veronachtzamen dat elke Nederlander die in Vlaanderen studeert nadien toch ook een beetje een ambassadeur van Vlaanderen is.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, zoals ik al eerder in deze commissie heb meegedeeld, was mijn ontmoeting met minister-president Rutte op 13 oktober 2014 een kennismakingsgesprek. We hebben een aantal voor Vlaanderen zeer belangrijke strategische dossiers besproken. Het gaat onder meer om de sluis in Terneuzen, waarvoor we een beslissing hebben genomen, om de IJzeren Rijn en om een aantal andere aangelegenheden.

We hebben niet alle beleidsdomeinen waar er raakvlakken zijn of waarover overleg noodzakelijk is in detail besproken. Dat is trouwens de taak van elke minister. Elk lid van de Vlaamse Regering beschikt met betrekking tot zijn materie over buitenlandse contacten en bevoegdheden. Een aantal ministers van mijn regering hebben hier al gebruik van gemaakt.

Bovendien kon ik het op 13 oktober 2014 moeilijk over de cijfers over het groot aantal Nederlandse studenten in Vlaanderen hebben. Die cijfers zijn eind november in De Standaard gepubliceerd. Dit punt was op dat ogenblik nog niet aan de orde.

Het aantal studenten wordt door de minister van Onderwijs gemonitord. Er is geregeld ambtelijk overleg tussen beide onderwijsadministraties. Volgens mij heeft dit geen invloed op de relaties met Nederland. Indien er een effect is, kan dit enkel positief zijn. Veel mensen komen hier studeren. Ze leren ons kennen en waarderen. Dit kan allicht tot latere banden leiden. Die mensen kunnen hier activiteiten ontplooiën of een netwerk uitbouwen. Sowieso leren ze Vlaanderen en de kwaliteit van ons onderwijs kennen. Ze worden op hun beurt een beetje ambassadeurs van Vlaanderen. Ik zie geen verband met de grote infrastructuur-dossiers. Volgens mij moeten we de IJzeren Rijn of de sluis in Terneuzen niet aan de aanwezigheid van buitenlandse studenten koppelen.

Dit kan een punt van overleg vormen. Minister Crevits is hiervoor bevoegd. Er is al ambtelijk overleg geweest. Onze vertegenwoordiger in Den Haag heeft onze onderwijsadministratie laten weten dat het goed zou zijn indien dit overleg op politiek niveau zou worden voortgezet.

Mijnheer Verstreken, de vraag uit Den Haag dateert van 19 december 2014. Indien er een initiatief moet worden genomen, zou minister Crevits dat moeten nemen. Indien u nog verdere vragen wilt stellen of wilt weten of het volgens haar wenselijk is initiatieven te nemen, raad ik u aan contact met de minister van Onderwijs op te nemen.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken (CD&V): Minister, indien ik het goed begrijp, houdt de vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering hier tijdens informele gesprekken rekening mee.

Minister-president Geert Bourgeois: Onze vertegenwoordiger rapporteert over de ambtelijke contacten. Hij heeft laten weten dat het eigenlijk door de politici moet worden opgenomen. Er zijn in het buitenland 120 Vlaamse studenten op een totaal van 10.000 Nederlandstalige studenten. De Nederlandse overheid betaalt dit, maar voert nu ook ernstige besparingen door. In die mate dat de kinderen van onze expats door die bezuinigingsmaatregelen worden getroffen, heeft dit natuurlijk invloed op ons.

Op ambtelijk vlak is momenteel geen vooruitgang geboekt om tot verdere oplossingen te komen. Om die reden heeft onze vertegenwoordigeresignaleerd dat het overleg, indien vooruitgang gewenst is, beter op het politiek niveau kan worden voortgezet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.